

פרוטוקול מס' 95

מישיבת ועדת הכנסת
מיום ג', י"ט באדר תשל"א - 16.3.71, בשעה 8.00

נ כ ח ד :

חברי הוועדה:

- י. ישעיהו - היו"ר
- א. אבקוריון
- ד. ארזי
- מ. ביבי
- י. גולן
- א. זילברברג
- ד. מילמן (במקום חה"כ נחושטן)
- י. נבון
- מ. נסים
- צ. צימרמן
- א. רזיאל-באור
- י. רפאל

מוזמנים:

- ד. ברקת - יושב-ראש הכנסת
- ש. תמיר - חבר הכנסת
- ח. ליאור - מזכיר הכנסת
- ק. ארן - סגן מזכיר הכנסת
- ז. שר - יועץ משפטי של הוועדה
- א. בר-זכאי - משרד המשפטים

מזכירת הוועדה: מ. ברפי

רשמה: נ. רינגלד

א. סדר-היום: א. קביעת הזמן לדיון סיעתי בחוקים;

ב. ערעורו של חבר-הכנסת רפאל על החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים בדבר אי הכרה בדחיפות הצעתו לסדר-היום בנושא: סכנת שביתה של עובדי לשכות הבריאות, המעבדות והמרפאות הממשליות;

ג. ערעורו של חבר-הכנסת אולן על החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים בדבר אי הכרה בדחיפות הצעתו לסדר-היום בנושא: החראקות בשכונת התקווה והסכנה למעשים אלה בשכונות אחרות;

ד. סיום שמיעת ההשגות לתיקון תקנות הכנסת - פרק הצעות לסדר-היום (השגות חה"כ ש. תמיר).

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. ישעיהו:

א. קביעת הזמן לדיון סיעתי בחוקים

עלינו לקבוע זמן לדיון בחוקים הפיסקליים שהונחו אתמול על שולחן הכנסת. שבע הצעות החוק ששחררנו אתמול מחובת ההנחה על שולחן הכנסת תעמודנה היום לדיון בקריאה ראשונה בכנסת. יושב-ראש ועדת הכספים אמר לי אתמול כי כל הצעות החוק באות להקל על האזרח, לכן הדיון בחוקים אלה יכול להיות קצר, לפי דעתי. כן הציע לי יושב-ראש ועדת הכספים הצעה שמצאה חן בעיני וברצוני להציעה לפניכם: שתהיה פתיחה אחת ודיון משולב על כל החוקים הללו.

ח. ליאור:

אפשר לחלק את הצעות החוק לשלוש פתיחות: (1) חוק מילווה בטחון, חוק מילווה חסכון (תיקון) וחוק מילווה חסכון; (2) חוק היטל בטחון (תיקון מס' 3) וחוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 16); (3) חוק המקדמה.

י. גולן:

אני סבור שאפשר לערוך את הויכוח על כל החוקים במשולב, כי זהו קומפולס אחד. יש דברים, גם במילווה, הקשורים בענין מס הכנסה - הפחתת מס ההכנסה על שעות נוספות וזה מתבטא גם במילווה. חלק גדול מהחוקים הם חוקי הארכה. אינני חושב שחברי-הכנסת יתייחסו בכלל לבעיות האלה, אלא רק יגידו אם הם מסכימים או לא מסכימים לכך. גם מחוק לתיקון פקודת מס-הכנסה (מס' 16) ניטל העוקץ, כי כל הסעיפים העיקריים הועברו לדיון בוועדה בראשותו של השופט אשר, ונשארו רק הסעיפים המקלים. אין לי כל ספק שאפשר לדון בחוקים אלה במשולב. לגבי חוק המקדמה אפשר לקיים דיון נפרד.

א. רזיאל-נאור:

ביקשתי אתמול זמן להתייעץ עם סיעתי והעצות שניתנו לי הן לגמרי אחרות מההצעות המועלות כאן. יש נושאים שאפשר לאחד בהם את הדיון, ויש נושאים שאי-אפשר לאחד בהם את הדיון.

אנו מבקשים לקיים דיון סיעתי של 4 שעות בכל אחת משלוש קבוצות החוקים הבאות: (1) חוק מילווה בטחון, חוק מילווה חסכון (תיקון) וחוק מילווה חסכון; (2) חוק היטל בטחון (תיקון מס' 3), וחוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 16); (3) חוק המקדמה.

א. אנטוריון:

אני מציע לקבל את הצעת חברת-הכנסת רזיאל-נאור לגבי חלוקת החוקים. לגבי חלוקת הזמן אני מציע לקבוע דיון של שתיים לשתי קבוצות החוקים הראשונות, ושעה אחת לחוק המקדמה.

ח. ליאור:

אני מציע לקבוע שתיים לכל דיון בכל אחת משלוש קבוצות החוקים.

היו"ר י. ישעיהו:

לגבי חוק האזרחות אני מציע לקבוע זמן מינימלי לדיון.

מ. נסים:

מתי יובא חוק האזרחות לדיון?

ח. ליאור:

לא ידוע.

א. רזיאל-נאור:

ד"ר בנימין הלוי הגיש הצעת חוק האזרחות אשר תמציתה: מתן אזרחות ליהודים המבקשים להיות אזרחי ישראל בהיותם עדיין בבריית-המועצות. הצעת חוק פרטית זו מונחת כשנה וחצי וממתינה לדיון, כי היתה התנגדות מוחצת לנושא. כאשר הגשנו הצעה זו ניסינו לדבר על ליבו של שר הפנים לשעבר, ד"ר בורג, אך הוא לא הסכים שהצעת החוק הפרטית של חבר-הכנסת הלוי תעבור לוועדה; עתה נתיישב דעתה של הממשלה והיא רוצה בהצעת חוק כזאת - תבוא עליה הברכה. אין זו הפעם הראשונה שאנו מגישים הצעות חוק ושהממשלה מגישה גם כן הצעות חוק כאלה. מידת ההגינות אומרת שבשעה שיש יוזמה של חבר-הכנסת ויוזמה ממשלתית, כאשר יוזמת חבר-הכנסת קדמה ליוזמת הממשלה, יש לקיים דיון משולב בהצעת החוק הפרטית של חבר-הכנסת הלוי ובהצעת החוק של הממשלה. הנסיון שלנו בעבר סלמד אותנו שלא נהגו כן. אין

א. רזיאל-נאור:

התנהגות זו מוצאת חן בעיני ומותר לי להתריע נגדה מראש, כיוון שהיו מקרים כאלה בעבר וידוע לי מראש מה יקרה להצעת החוק הפרטית של חבר-הכנסת הלוי. מה בוער שיש להביא היום את הצעת החוק של הממשלה בענין חוק האזרחות לדיון בכנסת? אל תבוא הצעת החוק של הממשלה היום, אלא מחר יחד עם הצעת החוק של חבר-הכנסת הלוי.

היו"ר י. ישעיהו:
אינני נכנס לו יכוח איזו הצעה קדמה להצעת הממשלה, אין זה מסמכותי. לא מענייננו הוא לקבוע דיון משולב בהצעת החוק הפרטית של חבר-הכנסת הלוי והצעת הממשלה. אם יש לחברת-הכנסת רזיאל-נאור משאלה, שתביא אותה לפני יושב-ראש הכנסת. התפקיד היחיד שיש לנו בענין זה הוא קביעת שיעור הזמן לדיון בחוק האזרחות (תיקון מס' 3). אינני יכול לחרוג מתפקידנו.

מ. ביבי:
אני מציע לקבוע שיעור זמן של שתיים לדיון בחוק האזרחות.

מ. נסים:
אני מציע לקבוע 4 שעות לדיון בחוק האזרחות. הנושא עליו מדובר בחוק האזרחות איננו חוק אזרחות בעולם, יש לו משמעות והשלכה לגבי יהדות העולם. במקרה זה הוא נקרא חוק האזרחות (תיקון). נושא זה נוגע לכל עם ישראל החדר לענין. לא יעלה על דעתי להקציב לחוק זה שתיים, יש בזה משום זלזול בנושא.

י. רפאל:
אני התנגדתי לחוק זה והבעתי את התנגדותי בפורום אחר. אני חושב שאנו עושים שגיאה ועדיין לא שיניתי דעת. הממשלה נחפזת מדי בענין זה ולא קיבלה את ההמלצה של ועדה נכבדה שהמליצה לקיים דיון נוסף בענין. מטעם הממשלה הוגד שישתדלו שהנושא אפילו לא יורגש בכנסת, יעבירו את הנושא מבלי לעורר ויכוח גדול. מה הם שתיים לדיון בחוק כזה? - זהו חוק מהפכני ואני מבין את כל משמעותו. יש אפשרות לדון או לא לדון בחוק. אם דנים בחוק ומשלבים את הדיון עם חוקים אחרים - שתיים לא יספיקו.

אני מציע לקבוע 8 שעות לדיון, או לפחות 4 שעות.

היו"ר י. ישעיהו:
את תכנון של החוק נביח למליאת הכנסת.

מ. נסים:
אולי נקיים דיון אישי בכנסת בנושא זה?

היו"ר י. ישעיהו:
סיעת המערך מבקשת לקיים דיון סיעתי על חוק האזרחות.

ר. ארזי:
בגלל הנימוקים שהושמעו על-ידי חברי-הכנסת רזיאל-נאור ורפאל אני מציע לקיים דיון בשיעור זמן של שתיים. כיוון שכולנו מחפשים את התועלת ולא את האפקט של הדיון - אני מציע לקיים דיון של שתיים בחוק האזרחות.

היו"ר י. ישעיהו:
נושא זה הוא כבד משקל. אני מוכן להצטרף להצעה לקבוע 4 שעות לדיון, אך אני סבור שככל שנמעיט לדבר בנושא זה - כן ייטב, אך על כך בל נריב.

א. זילברברג:
בענין זה חשוב מאוד דיון קצר יותר. בזמן ממושך יותר לדיון יובעו התנגדות רבות ומרוכזות יותר לנושא. כאשר מדברים על יהדות רוסיה, ככל שנמעיט לדבר כן ייטב. ישנם דברים שאי-אפשר לדבר עליהם. יפה שתיקה לענין, כי לפי הערכתי זהו פיקוח נפש. האנשים ברוסיה תובעים מאיתנו לתת להם אזרחות וייתכן וחוק זה יציל יהודים רבים. איש מחברי-הכנסת אינו יכול להתנגד להצעת החוק.

צ. צימרמן:
אין זה מסמכותה של ועדת הכנסת להחליט אם לאחד או לא לאחד את הדיון, זו סמכותם של יושב-ראש הכנסת והסגנים.

צ. ציטוט:

ציטוט שיעור הזמן לדיון בנושא חוק האזרחות אינו תרופה להבלטת החיוב שבחוק. אם ייקבע זמן מצומצם יבואו לידי ביטוי רק הדברים החריפים ולא כל הדברים שיכולים להאמר בשונה ונחת.

לכן אני מציע להתאחד על 4 שעות לדיון

בחוק האזרחות.

הצבעה

הוחלט: א. לקבוע 2 שעות לדיון המשולב בחוקים:

- 1. מילווה בטחון, תשל"א-1971;
- 2. מילווה חסכון (תיקון), תשל"א-1971;
- 3. מילווה חסכון, תשל"א-1971.

ב. לקבוע 2 שעות לדיון המשולב בחוקים:

- 1. היטל בטחון (תיקון מס' 3), תשל"א-1971;
- 2. תיקון פקודת מס הכנסה (מס' 16), תשל"א-1971.

ג. לקבוע 2 שעות לדיון בחוק המקדמה, תשל"א-1971

ד. לקבוע 4 שעות לדיון בחוק האזרחות (תיקון מס' 3), תשל"א-1971.

היו"ר י. ישעיהו:

ב. ערעורו של חבר-הכנסת רפאל על החלטת יו"ר הכנסת והסגנים בדבר אי הכרה בדחיפות הצעתו לסה"י בנושא: סכנת שביתה של עובדי לשכות הבריאות, ומעבדות ומרפאות וממשלתיים;

ג. ערעורו של חבר-הכנסת גולן על החלטת יו"ר הכנסת והסגנים בדבר אי הכרה בדחיפות הצעתו לסה"י בנושא: חראקות בשכונת התקווה והסכנה למעשים אלה בשכונות אחרות

י. רפאל:

בהתאם לסעיף 34(ד) של התקנון: "דחו היושב-ראש והסגנים את הצעת חבר-הכנסת, ולא קיבל החבר את נימוקי הדחייה, יעביר היושב-ראש את ההצעה לוועדת הכנסת כסעיף ראשון בישיבת הקרובה". אין זו הפעם הראשונה שאנו עוברים על סעיף זה של התקנון. התקנון חייב לחייב את כולנו. אילו הייתי מאחד בהגשת המכתב - לא הייתם דנים בהצעה, באותה זכות יכול אני לבקש שהנושא יידון כסעיף ראשון בישיבת הוועדה. אני מבקש שיושב-ראש הוועדה יקפיד על כך בעתיד.

היו"ר י. ישעיהו:

יושב-ראש הכנסת הודיע שהוא יאחד כיוון שכבר נקבעו סידורים להיום ולא יכול היה לדעת שיוזמן לוועדת הכנסת. זהו מקרה יוצא מן הכלל.

י. רפאל:

לא הייתי עומד על כך אילו לא הוזמנתי לוועדת הפנים בשעה זו.

יש כ-600 עובדי לשכות הבריאות, המעבדות ומרפאות הממשלתיים הטוענים כי הם מקופחים בשכר לעומת עובדים באותם תפקידים במוסדות אחרים, הן במוסדות מקבילים של משרד הבריאות והן בקופת חולים. עד כמה שהעניין ידוע לי, זוהי טענה צודקת, מתוך כך שהיחס בציבור לרפואה המונעת איננו אותו היחס כמו לרפואה בכלל. הם רואים במצבם זה קיפוח ועיוות. היה מסא-ומתן ממושך לפני פרוץ השביתה. לא מזמן עמדנו בפני מגיפת החולירע ושר הבריאות התחייב שמעיה תינתן תשומת לב לרפואה המונעת. אלה הם האנשים המופקדים על הרפואה המונעת.

הגשתי את הצעתי כדי למנוע את השביתה. הגשתי את הצעתי ביום ד' שעבר והשביתה פרצה בשבוע זה. ביקשתי מהם

י. רפאל:

שלא ישבתו עד יום ד' השבוע, אך הם לא שמעו לקולי. לא טוב ששבתה כזאת ממשיכה להתקיים. אינני חושב שיש דבר דחוף יותר מאשר ענין זה. לא רק השבתה מעניינת אותי, אלא שבינתיים אנשי השדה אינם עובדים. כל העובדים הם אנשי שדה והציבור יסבול וירגיש בכך מייד. זו דוגמה בולטת להצעה דחופה לסדר-היום; לכן מערער אני על החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים. זהו ערעור ראשון על החלטתם. אינני לוחם על דחיפות ההצעה, אני מוכן אפילו שיוזקפו את ההצעה על חשבון סיעתי, אך השבוע אין הצעות לסדר-היום וההצעה תידחה לשובע נוסף. התערבות הכנסת יכולה למנוע המשך שבתה זו.

י. גולן:

בשבוע שעבר הכירו יושב-ראש הכנסת והסגנים בדחיפות הצעות לסדר-היום בענין בעיות הנוער במצוקה בארץ בכלל ובירושלים במיוחד, הצעות אלו הוגשו על רקע בעיית הפנתרים השחורים. אנו הגשנו הצעה דחופה לסדר-היום הנוגעת לבעיית שכונת התקווה. אני טוען שבאותו הגיון שהכירו בהצעות לסדר-היום בנושא הפנתרים השחורים, צריך היה בהחלט להכיר בדחיפות ההצעה לסדר-היום שאני הגשתי בנושא: החראקות בשכונת התקווה והסכנה למעשים אלה בשכונות אחרות. לדיןן בשבוע שעבר הצטרפו כל הסיעות הסמוכות לשולחן יושב-ראש הכנסת והסגנים, השמועה התפשטה והצטרפו לדיון גם סיעות אחרות. במקרה סיעתנו לא נכחה בבנין באותה שעה. יצא שלמעשה צורך בכנסת דיון בנושא בעיות מצוקת הנוער בארץ בכלל ולא רק בירושלים, אשר בו השתתפו כל הסיעות פרט לסיעת ל"ע. במקרה הספיק מישהו להודיע לי להגיש את ההצעה לסדר-היום. אני חושב שזהו פגם, לא יכול להיות דבר כזה.

אני מערער על החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים שלא הכירו בדחיפות הצעתי לסדר-היום. באותו הגיון שהכירו בדחיפות הנושא הקודם בענין מצוקת הנוער בארץ בכלל ובירושלים במיוחד צריכים היו להכיר גם בדחיפות הצעתי.

יו"ר הכנסת ר. ברקת:

בראש וראשונה מביע אני את צערי על שלא יכולתי לבוא לישיבת הוועדה לפני השעה 9.00, כי נקבעו הסדרים לפני שידעתי שיהיו ערעורים.

יש מקום לכך שוועדת הכנסת תקדיש מחשבה וזמן לדיון בבעיית ההצעות הדחופות לסדר-היום ובעיית השאלות. בעיית ההצעות הדחופות היא בעיה רצינית ביותר ואינני מקנא בסגני ובעצמי שעה שאנו עומדים לפני החלטה לקבוע אלו הצעות דחופות ואלו הצעות אינן דחופות. יש לנו שני קריטריונים לקביעת דחיפות ההצעות: (1) אם יש ביכולתה של העלאת ההצעה הדחופה למנוע תקלה. יש בדעה זו הגיון וצדק; (2) הדעה השניה גמישה יותר: יש להביא בחשבון גם את האפשרות של מניעת מחדל או תקלה וגם אספקטים פוליטיים או בעיות ציבוריות מרכזיות המתעוררות באותו זמן. בעקבות דעות אלו קרו לנו בשבוע שעבר שתי תקלות: (1) לפי הקריטריון של מניעת מחדל הכרנו בדחיפות ההצעה לסדר-היום בענין אפשרות ביטול כניסה ללא תשלום לשמורות הטבע בעין גדי ובדן, ולא הכרנו בדחיפות ההצעה בענין נאום ניכסון. לגבי ההצעה שהכרנו בדחיפות התקיים דיון בו עשו מאיתנו חוכא ואטלולא ואפילו מציע ההצעה בא בטענות מדוע הכרנו בדחיפות הצעתו ולא בדחיפות ההצעה בענין נאום ניכסון; (2) קרתה תקלה נוספת שעלינו לתת עליה את הדעת. היא אינה תואמת בדיוק לטענתו של חבר-הכנסת גולן. הצטרפו לדיון בהצעה הדחופה לסדר-היום בענין בעיית הנוער במצוקה בארץ בכלל ובירושלים במיוחד 9 - 10 סיעות נוספות והדיון הפך להיות דיון כללי. כדאי לקבוע כללים מסויימים לגבי הצעות דחופות לסדר-היום. נמצאה סיעה אחת מקופחת לא בגלל שלא נכחה בכנסת. כל הסיעות שהופיעו בדיון במליאה הופיעו ברשימה אצל יושב-ראש הכנסת והסגנים. עלינו לתת דעתנו לבעיות אלו.

לחבר-הכנסת גולן: לא דייקת בטענתך.

היתה הצעה לדון בתופעה של הפנתרים השחורים בירושלים. חשבנו שזוהי תופעה חגלפת ועל-ידי הכרה בדחיפות ההצעה נוכל למנוע תאוצה של התהוות המצב. הדיון נסב לא רק על ירושלים, אלא על מצוקת הנוער בארץ בכלל. רשימת כל 9 הסיעות הונחה לפני יושב-ראש הכנסת והסגנים לפני הישיבה. אינני יודע בדיוק מה קרה בשכונת התקווה. הידיעה הראשונה היתה מדאיגה מאוד, אחר-כך התברר שהיתה שם קריאה טלפונית על-מנת להזיק והמציאות היתה שונה. ברור שהמדובר הוא בבעיית נוער במצוקה. לפי כלל שנקבע

יו"ר הכנסת ר. ברקת:

בתקנון: הועלתה הצעה לסדר-היום, אין להעלותה שוב בכנסת לפחות חודש ימים. איננו יכולים לדון עתה שוב בענייני הנוער בשכונת התקווה.

הצעות דחופות לסדר-היום באות בעיקר על חשבון הצעות לסדר-היום אצל סיעות שמסגרת ההצעות לסדר-היום שלהם צרה. אמרנו שמוטב להגדיל את מסגרת ההצעות לסדר-היום מאשר להעלות מדי פעם הצעה דחופה. בהסתמכי על התקנון, גם מבחינה עובדתית, אינני רואה הצדקה לערעור על החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים. לדעתי היתה זו החלטה נכונה.

היו"ר י. ישעיהו: (א) התביעה להכיר בהצעות דחופות לסדר-היום תדירה ותמשיך להיות תדירה גם אם נרחיב את מסגרת המכסות של כל סיעה להצעות לסדר-היום; מכאן שהשיקולים או הקריטריונים שעל פיהם תיקבע דחיפות הצעה הם די מורכבים. קשה להגדיר הגדרה כזאת. לפי הכללים על-פיהם נוהגים מכירים בדחיפות הצעה לסדר-היום אם העלאת ההצעה בכנסת עלולה למנוע מעשה או מחדל, או אם יש בהצעה ענין דחוף לציבור. ברור שזה נתון לשיקול דעת ותלוי ביום הגשת ההצעה הדחופה לסדר-היום.

(ב) לגבי ענין השביתות: אנו חייבים לדון ולהחליט אם ענין השביתות צריך להיות נדון בכנסת. יש שביתות שהן מוצדקות מאוד. השאלה היא מה יתרום הדיון בכנסת למניעת או להפסקת השביתה. לא נדון בכך היום - נקבע לענין זה דיון מיוחד. אני מפנה תשומת ליבו של יושב-ראש הכנסת לענין זה. ייתכן שנקבע הלכה שיש לקיים דיון דחוף בכנסת כל אימת שפורצת שביתה, וייתכן ולא. זה לגיטימי להגיש הצעה דחופה לסדר-היום בענין שביתות.

ה צ ב ע ה

הוחלט: לדחות את ערעורו של חבר-הכנסת גולן על החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים בדבר אי הכרה בדחיפות הצעתו לסדר-היום בנושא: החראות בשכונת התקווה והסכנה למעשים אלה בשכונות אחרות.

יו"ר הכנסת ר. ברקת: לענין בעיית השביתות: יושב-ראש הוועדה הקדים אותי בדבריו בענין בעיית השביתות. אנו מתלבטים בשאלה זו. לפני שהתחלנו לדון בענין זה היה לנו היסוס אם ענין השביתות הוא ענין צריכים תמיד לדון בו. לא הייתי קובע הלכה פסוקה, כי יש להשאיר ענין זה לשיקול הדעת ולהבחין בין שביתה לשביתה. בדרך-כלל אני גורס שהכנסת איננה צריכה לדון בענין השביתות, אלא אם זה דבר בעל ערך חשוב ביותר והדיון בכנסת יוכל להשפיע לטובה. למרבה הצער יש מקרים בוודים שדיון בכנסת סייע לסיום מוצלח של שביתות. כן קיים שיקול נוסף: עלינו לשקול יפה אם הכנסת יכולה להרשות לעצמה לקבוע עמדות או להגיע לידי סיכומים וחווות דעת שהם לא יתקבלו על הציבור בארץ. הסוגיה היא סוגיה ומן הדין שנדון בה.

לגבי ערעורו של חבר-הכנסת רפאל: ראשית, ברצוני להקריא את נוסח הצעתו: "סכנת שביתה של עובדי לשכות הבריאות, המעבדות והמרפאות הממשלתיות". אילו לא היתה השביתה פורצת היה מקום למנוע את הסכנה, אך לאחר שפרצה השביתה - סכנת השביתה נמנעה. הניסוק של מניעת מחדל נפל; התקוה שדיון בכנסת יועיל להפסקת השביתה איננה ברורה. אתמול קיימה יושבת-ראש ועדת העבודה, יחד עם יושבת-ראש ועדת השירותים הציבוריים, פגישה עם השוכנים. היום בשעה 9.30 תיפגשנה השתיים עם איגוד עובדי המדינה, ולדעתה של יושבת-ראש ועדת העבודה יש יסוד להניח שהענין הזה יגיע לפתרון. אני חושב שעל-ידי כך שלא העלנו את הנושא כהצעה דחופה לסדר-היום מנענו סכנה שנקשיח תביעות ונכביד על אותם המגעים הקיימים; בכך לא נועיל, אלא נכביד על הענין.

י. רפאל: עם כל הכבוד ליושב-ראש הכנסת אינני מקבל את שני הנימוקים שהשמיע. "סכנת שביתה" יכולה להיות סכנה שתפרוץ שביתה ויכולה להיות סכנה בשביתה. הסכנה גדולה יותר כאשר השביתה פורצת - זו סכנה לציבור.

י. רפאל:

כמו כן אינני חושב שמתפקידם של יושב-ראש הכנסת והסגנים לרצות לכוון לעצם העניין בטענה של הקשה או אי הקשה, אין זו טענה. הקשיחות היא שיקול ענייני, שיקול לגופם של דברים ולא שיקול פרוצדורלי.

משום כך מצטער אני שאינני יכול לקבל הסבר זה ואני עומד על ערעורי.

היו"ר י. ישעיהו:

השיקול הענייני הוא חלק מסמכות ההכרעה של יושב-ראש הכנסת והסגנים. אני חוזר על שיושב-ראש הכנסת והסגנים החליטו באופן נכון לגבי דחיפות העלאת ההצעה לסדר-היום.

ה צ ב ע ה

הוחלט:

לדחות את ערעורו של חבר-הכנסת רפאל על החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים בדבר אי הכרה בדחיפות הצעתו לסדר-היום בנושא: סכנת שביתה של עובדי לשכות הבריאות, המעבדות והמרפאות הממשלתיות.

היו"ר י. ישעיהו:

ד. השגות לתיקון תקנון הכנסת - פרק הצעות לסדר-היום

סעיף 71:

ש. תמיר:

אני מציע למחוק את המלים: "והממשלה תודיע אם ברצונה להביע דעתה על ההצעה" ובמקומם לכתוב: "ועל מועד הדיון בה במליאת הכנסת; והממשלה תודיע ליושב-ראש הכנסת מי השר שייצגה בדיון במליאת הכנסת".

היו"ר י. ישעיהו:

את הצעתך להוסיף: "ועל מועד הדיון בה במליאת הכנסת" אנו מקבלים; לגבי החלק השני של הצעתך: יש בוועדה דעה לחייב את הממשלה להשתתף. האם חבר-הכנסת תמיר שותף לקו זה?

ש. תמיר:

אני שותף למגמה הזאת. אני מציע שהניסוח יהיה חייבי.

היו"ר י. ישעיהו:

אני מפקפק אם בכך תשיג את המטרה לחייב את הממשלה. ההצעה היא שבדרך-כלל משתתפת הממשלה בדיונים אם רצונה להביע דעתה. אל לנו לחייב את הממשלה לומר כן או לא בכל דיון, זו שיטה מרחיקת לכת ואינני ממליץ עליה.

סעיף 71(א):

ש. תמיר:

הקו המשותף לתיקונים שלי גם בסעיף זה וגם בסעיפים מאוחרים יותר הוא הרצון לכתוב "15 דקות" במקום "10 דקות" ו-"20 דקות" במקום "15 דקות" בהצעות אי אמנן. רק במקום אחד - העברה לוועדה והמנעות - הצעתי "5 דקות" במקום "10 דקות". הנימוק שלי הוא: אני חושב שחבר כסיעה שפעם בשנה יש לו לא יותר מ-10 דקות דיבור - החלפתי התרשמות עם חבר-הכנסת נבון לגבי התחושה של מי שתמיד גזור עליו לדבר במסגרת של 10 דקות - ההבדל בין 10 ל-15 דקות דיבור הוא הבדל יסודי מאוד. כמעט תמיד כאשר כתוב "10 דקות בלבד", אם רוצה אתה להיות נאמן גם לזמן וגם לתוכן הדברים, אתה חייב לשקול את הדברים מראש. נאומים מן הכתב הם מדוייקים יותר, אך הם גם פחות פרלמנטריים ולא נוזרת דרכם זיקה בין המדבר למאזינים. יש פרלמנטרים בהם אסור כלל לדבר מן הכתב. כאשר ביתן לי לדבר 15 דקות אני מדבר באופן חופשי וחש אחרת. גם המאזין מרגיש בהבדל זה ואמר לי חבר-הכנסת נבון את תגובתו לגבי אותו הבדל בין 10 ל-15 דקות. כאשר מדברים במסגרת של 10 דקות מדברים בסיסמאות ובכותרות. 10 דקות אינן מתירות יותר מאשר דיבור על העניינים היסודיים בלבד. ההפרש בין 10 ל-15 דקות איננו מכריע.

ש. תמיר:

אני ממליץ שבמקומות בהם מדובר על התייחסות לנושא, אל נקבע 10 דקות, אלא 15 דקות. הפרש זה בזמן יעזור לכל הלך הדמוקרטיה בכנסת. אלה הן תרופות שתרומנה לענין.

סעיף קטן (ב):

אני מציע שתשובת השר תארך פרק זמן מקביל לפרק הזמן של חבר-הכנסת. זוהי אפליה קיצונית. מספיק שחבר-הכנסת אומר שתי סלים ואז עולה השר על בימת הכנסת ומדבר בניחותה שעה שלמה, הוא דן על עולם ומלואו ואילו חבר-הכנסת היה נאלץ להצטמצם בדבריו. אני חושב שהדבר ידוע ליושב-ראש הישיבה וליושב-ראש הכנסת. יש שרים שאין גבול לנאומיהם. צריכה להיקבע להם מסגרת מסוימת של זמן. אם לא תקבלו את דעתי לקבוע פרק זמן מקביל, אז תכפילו את שיעור הזמן שיינתן לשר. אני סבור שזה דבר המפר את כל האיזון לכאן או לכאן. אורך הזמן קובע.

סעיף קטן (ה):

"הציע חבר הממשלה שהנושא המוצע לא ייכלל בסדר היום של הכנסת ינמק הצעתו בשיעור זמן שלא יעלה 20 דקות" אני מציע לכתוב "15 דקות"; ואם הציע שהנושא המוצע יידון בכנסת או יידון בוועדה של הכנסת ינמק הצעתו בשיעור זמן שלא יעלה על 10 דקות" אני מציע לכתוב "5 דקות", כלומר: אם יגדילו את שיעור הזמן להצעות לסדר-היום מ-10 דקות ל-15 דקות, אז ההנמקה לקיום הדיון בכנסת או להעברתו לוועדה של הכנסת תהיה במסגרת זמן של 5 דקות, שהם ביחד 20 דקות.

סעיף 71 כב:

אני מציע למחוק את הסעיף. חבר-הכנסת אבנרי הופיע לפני הוועדה ונלחם על כך. זו זכות הנמקת ההמנעות. התרגלנו לנוהג הקיים ואני מודה שלעיתים נעשה בו שימוש מופרז. גם בנושאים אחרים נעשה שימוש מופרז. פניתי לחבר-הכנסת אבנרי ולחברים נוספים שנהגו להיות המציפים בשאלות וביקשתי שיצמצמו את מספר השאלות על יסוד של טעם טוב והבנה, אחרת יביאו לידי כך שיהיו גזירות בתקנון. לאחר פנייתי אליהם אין עוד התחרות קיצונית כפי שהיתה בכנסת שעברה. אז נעשה שימוש לראה בהנמקת ההמנעות. אני מציע גם כאן לשוחח עם 2-3 חברים בענין זה ולא לשלול זכות פרלמנטרית מובהקת, כי לא פעם נמצאת הסיעה במצב קשה - היא באמת רוצה להימנע ורוצה שלהימנעות שלה תהיה משמעות. כמעט ואין הימנעות ללא הנמקה. סיעתי כמעט ואיננה מנסקת הימנעות, אך אי-אפשר לומר: אני נמנע, כאשר כל הצדדים הסבירו את עצמם. שלילת הנמקת ההמנעות סותרת את הפה. הנמקת ההמנעות מאפשרת לתת מכלול של צבעי קשת ליחס הכנסת לנושא זה, ובתום הדיון יודע הציבור את התמונה המלאה. אם שוללים את ההמנעות יוצרים מצב שיש שחור מול לבן ללא צבעי ביניים וללא גוונים. כולנו שוקלים כיצד להחיות את השאלות, שלא תהיינה חזויות ויבשות מאוד. בעוד אנו מחיים את נושא השאלות במית את נושא ההצעות לסדר-היום.

אני באמת מציע, וידוע במי המדובר, לשוחח עם החברים שיצמצמו את זכות הנמקת ההמנעות כדי שלא תישלל זכותם הפרלמנטרית המובהקת של חברי-הכנסת. תמיד אפשר לחדש סעיף נוסף בתקנון. סעיף זה יכול להשאיר בגדר הצעה בה אנו דנים, אך אל לנו להפעילו.

בזה סיימתי את השגותי.

נאמר לי לגבי סעיפים רבים שיש פחות או יותר הסכמה להצעותי, אך הניסוח הסופי עדיין לא נקבע. יושב-ראש הוועדה אמר שאם יהיה ניסוח סופי תינתן לנו האפשרות להגיב על כך. אני מבקש, טרם הצבעה בוועדה, לדעת כיצד עומדים הדברים.

הינני י. ישעיהו:

אינני רואה סיבה שלא לעשות כן. במקרה שיתברר לנו שיש השגות שלא נתנו להן פתרון בניסוח הסופי, נשאיר אותן ונזמין אותן להיות נוכח בהצבעה על הדיון לא נחזור.

סיימנו שמיעת ההנמקות להשגות.

היו"ר י. ישעיהו:

הנוהל המצוי בתקנון לגבי דיון בתיקון התקנון מסובך יתר על המידה. אנו פעלנו כפי שהיה עלינו לפעול - על פי התקנון. אני מביע את דעתי ורצוני להביא לכנסת כמה שפחות הסתייגויות. התקנון איננו סותר בשביל רוב חברי-הכנסת או בשביל סיעה אחת, אלא לכנסת כולה. יש לאזן את האינטרסים של הכנסת כולה, על אגפיה השונים, ונשתדל שהניסוחים יהיו כאלה שלא יזוותרו לנו השגות רבות. לדעתי, לא יהיה זה טוב, לאחר כל העבודה שעשינו, להגיש לכנסת שרשרת ארוכה של השגות; לכן אני מציע:

(א) להוסיף לוועדת המשנה לניסוח התקנון המורכבת מהחברים: י. ישעיהו - היו"ר, ר. ארזי ו-ס. נסים את חברי-הכנסת: א. אנקוריון, י. נבון, צ. צימרמן ו-י. רפאל. הוועדה תמנה שבעה חברים. הוועדה תנסח את הסעיפים, תספוג כל מה שניתן יהיה לספוג ותגיש את הצעתה למליאת ועדת הכנסת אשר תצביע על הנוסח המתוקן.

(ב) לדון אחרי הפגרה בהכנסת שינויים - בצוהל הדיונים של תיקון התקנון ולהגיש ההצעה לקריאה ראשונה, שניה ושלישית בכנסת, כנהוג לגבי חוקים.

הישיבה בנעלה בשעה 10.00.